Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאסטעט
פיר עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויך דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדעז טאג
פרענומערירען
אונד דער פרענומעראצ'אנס-פערמי
בעגינגנ מיט דעם פעסטאנג דעם
ערסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולווار נומ. 29
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראצ'אנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

Nr. 51, צוואלפטער יאהרגאנג פעסט, מאנטאג, כב אייר ה.ת.ר"ם. Pest, den 3. Mai 1880.

דער אישטייצ פעראין.

דער בעקאנגטע "יעזע-פ"רעסער אישטייצ" וואר זייט איינינער צייט פאן דער הייפטשטאדט אב-ווזענד. אום אין דער פ"ראיינין פיר דיא גרינדונג יידיש-פינדליכער פעראיינע טרעטען צו זיין. ביא זייגער הייטיגער פערטהאלטע ער אינטער דיא פיטרטען דעם אינגאריישען ריישסטאגעס אין בוכ-ליין, אין וועלכעם דיא שטאטטען דער אנטי-סעמיטישען ליגא אבגעדריקט זיינ. דער "אהל-שפריך (הייפס-גרונדזאטזין) דער "ליגא לייטעט: "אללע פיר איינען אונד איינער פיר אללע! — יעדעס מיטגליעד טראגט איינע "מעדאליע" אלס צייכען אין "וועלכע זיין נאמע איינגראייט איזט. דער אישטייצ "וואירד מיט דיינען שטאטטען אנטער דען דעפיטירטען "אהל איינגעלאבט. דאר שטעדט צו בעפ"רכטען, דאס ער אין דער פ"ראיינין אימער מעהר אנהענגער פינדען ריישט.

ביר "וואללען נין בעמערקען. דאס אישטייצ זיינען "אהלשפ"רוך" פאן דעם "בל ישראל תכרים" פערארינע אין פאריז געשטאהלען האט. אלס דיעזער גענרינדעט וא רדע, אס דיא אינטערעססען דער יודען אבעראלל צו פערטהיידיגען, שטעללטע ער צור בעשיכטע זייגער אייגאבע דען "אהלשפ"רוך איין: "אללע פיר איינען אונד איינער פיר אללע!" (כל ישראל ערבים זה בזה!) דערר אישטייצ דאס אללא נכט אימאל דיא פערהיילט פיר זייגע "איינדליכען פערארינע אינגען אינגען "אהלשפ"רוך צו ערפינדען אונד מיסטע איינען וואלבען ערסט פאן יענעם "יידישען פערארינע שטעללען. דען ער אנגעטליך בעקאמפפען ווילל: דאס ערארינגערט אן איינען. דער פאן יענאנדעם ערסט דיא "אפפען ריישט. מיט וועלכען ער איהן צו ערמאהנען זוכט:

דיא שטאטטען זולכסט ענטראלטען זוערר צאהלרייכע בעשטיממונגען, אונד ווייל דאלטען עס דער מיהע ווערט דיא "אבשטיטען דערזולבען הייר פאלגען צו לאסען. דערזולבען ליטען:

§ 1. ציעק דעס פערארינעס איזט. נאך דעם מיסטער דער "אנטי-סעמיטישען פערארינע" אין דריישלאנד, אייך אין אינגארן וואלבע צו גרינדען, פאר אללעם מיט אבער אין דערארטיגער פערארין אין דער הייפטשטאדט אום לעבען גערפען ווערדען, דער אום הייסטאגס-דעפיטירטען אונד אנגעזעהענען מענגערן בעשטעהען זאלל.

§ 2. אינאבע דיעזער פערארינע "וויד זיין, דען שלעכטען אינפלוס דער "ווען, "וועלכע אינגעליד אינען געפערליכען "קראנקהייטס-שטאפף דער גזעללשאפט" בילדען, צו פערגיכטען. דא עס דען אינגארן גיר אין דיעזעס פאללע מאנלר זיין "ווד, אין דיעזעס פאללע צו לעבען אונד צו שטערבען. דער פערארין "ווד צור ערריכטונג זייגער אינאבע גיר "שטרעבען געזעטצליכע "מיטטעל אנווענדען. דא יעדע געזאלשטעהעזיכ"ט גיר שאדען, אבער קיינען נוטצען בעווירקען קאנן.

§ 3. דיעזע מיטטעל זיינ עטוא פאלגענדע:

1) אים פאר"אמענטע דאהין צו "ווירקען. דאס דיא "יידען-פ"אגע" ענדליך געלאזט "ווערדע. "וא ווירד דאס פאר"אמענט. מים אייך דורך דיא פ"רססע, דאס הייסט: דורך דיא צייטונגען, דאהין געשטרעבט "ווערדען. דאס דיא הערשאפט. "וועלכע דיא "ווען אין דער געזעללשאפט אימאגען, גרינדליך געבראכען "ווערדע; — 2) עס מיסען דיא נכט-"ווען אום שטען גענאממען "ווערדען, וא אפט דיא אין געפאהר לאמען, "וישענס דער "ווען דורך "יא-בער", "בעטרי" אדער איה אנסטיגע אינערליכע "ווזע צו גרינדע גערטבעט צו "ווערדען; — 3) ביא דען "אהלען אום פאר"אמענט, אין דיא קאמ"טאטס-א"סיססע אדער אין דיא אייטס-פאר"שטעהע זיינ דיא נכט-"ווישען קאנדידאטען (בעיערבער) אום-מער אים פ"רעפ"רטסטע צו אינטערשטצען נעגען דיא "ווישען קאנדידאטען; — 4) "ווען אין נכט-"ווישער קאנ"ווערבע אדער געשעפטס-מאנ אי-גען "ווישען קאנקורענטען נעגען זיך האט, זא מים דער "ווישען קאנקורענט דאדורך בעווייזט "ווערדען, דאס נעמאנט ביא אים אום עס מאכען לאס-סע אדער אינטריגען; — 5) דיא צייטונגען, "וועלכע פאן ווירען געשריבען "ווערדען, מיסען דאדורך אינ-טערעסיר "ווערדען, דאס נעמאנט אים "ווערלכען אבאנניר. דער פערארין "ווד זאלבע צייטונגען גרינדען, אין דענען קיין ווד אין אין אים שריי-בען זאלל.

§ 4. מיטגליעד דעס פערארינעס קאנן ערער נכט-"ווע ווערדען, דער נכט אום דיענסטע אינעס "ווען שטעהט אונד נכט צו דעסען שלעפפ-טרעגערן גערארט. דא דער פערארין זאלבע לייטע, דיא צו אינעס "ווען אין אירגענד אינעס פ"רעשאפפטליכען, געשעפטליכען אדער דיענסטליכען פערהיילטנ"סס שטעהען, אלס דיא שעלכסטען געשאפפ בע-טראכטעט. דיא אינאהמס-גענדיר בעטראגט 2 גולדען; 1 גולדען מים פיר דיא "מעדאליע" בע-צאהלט "ווערדען, "וועלכע יעדע מיטגליעד אלס אב-"ווען ערהאלט, אהרעס-ביישטייג צאהלט ערער נאך "ווען פערמאגענס-פערהיילטנ"סס.

§ 5. דיא מיטגליעדער קאننען אפפענטליכע אונד געהיימע זיין. דיא אפפענטליכען "ווערדען נא-מהאפט גאמעגטיר אין דיא פערא"ס-בוכער אינ-געטראגען; דיא געהיימען ענטשלאפען בלאס אין דיא קאססא אדערע בטרעגע אונד דיפען פערזיכערט זיין. דאס זיא פאן נעמאנדעם אלס "מיטגליעדער דעס פערא"נעס פערהאנדען "ווערדען וואללען.

§ 6. נעשעפטע "ווען קאننען בלאס אלס גע-הייטע מיטגליעדער א"פגענאממען "ווערדען. דאר נור אין דעם פאללע, "ווען צ"יי-דריטטעל דער פער-א"נס-מיטגליעדער פיר דערען א"פנאהמע זיך א"ס-שפ"רכען, דא געהיימע מיטגליעדער אין דען בערא-טונגען נכט "ווישען אונד שטיממען דאבען, זא קאנן אין נעטיפטער "ווע נאטירליך נור דיא שטיממפעהיגען עלאנגען.

§ 7. יעדעס פערא"נס-מיטגליעד איזט פער-אפפליכטעט, אבער דיא טרעטגליכע דעס פערא"-נעס דיא גראסטע פערטיי"נגערייט צו בעגאבאנטען, "ווער אין דעם פערא"נע אינען פערראטה בעגערט, אנטערלייגט דער שטרענגסטען שווייגפ.

דאס זיין דיא הייפט-פינקטע דער אישטייצ-שען שטאטטען. מאן ווערט הייריים, דאס עס דעם "אנזוגנגען מענשען מיט זייגער "ווענ-פערפאל-גנג פאללער ערנסט איזט. ער "ווילל דיא "ווענ-פ"אגע" אין דער "ווייג לאזען. דאס דיא "ווען אים דעם פאר"אמענטע, "וא אים דען קאמ"טאטס-אונד גענ"ונדע-שטיבען פערדרענגט "ווערדען, א, ער "ווילל דען "ווען אינערהייפ עדען נאהרונגס-ווייג אב-שניידען, זא אפט אין "ווע אלס קאנקורענט אינעס נכט-"ווע ערשיינט. ער "ווילל פערגעל-לע צייטונגען בעווייגט "ווסען, דיא אין "ווישע מיטארבייטער האבען, האמט נור דיא נכט-"ווען נאך הערצענס-לוסט שפרעכען אונד שרייבען קאנ-נען "ווערדען דען "ווען דיא מאגליכקייט בעגאב-מען "ווערדען זאלל. זיך אין אינעס אפפענטליכען בלאטטע צו פערטהיידיגען, ער "ווילל ענדליך, דאס אין נכט-"ווע אין קיינעס דיענסטליכען אדער גע-שעפטליכען פערהיילטנ"סס צו אינעס "ווען שטע-הע, דיא ער זאלבע לייטע אלס "שעדליכע נעשאפ-פע" פערקלערט:

לעטצטערער פונקט "ווירד אונדעס הערראן איש-ט"צ קיים געלעגען. עס "ווארען צייטען, "וא דיא קאטהאלישע גייסטליכקייט אללען אידרען אינפלוס א"פגעבאטען, דאמיט קיין קאטהאלישער קנעכט אונד קיינע קאטהאלישע מאגד אין דען דיענסט אינעס "ווען טרעטע. דיא קאטהאלישע גייסטליכ-קייט בערהיפטעטע דאמאלס, דאס דיעזע לייטע בייא דען "ווען אידרע "ווע. דעלעגיאן פערגאבלעסס"גען. אונד דאך דאס זעלבע דיא מעכטיגע אונד אינפלוס-רייכע קאטהאלישע גייסטליכקייט אין דיעזער בעציעהונג נכטס א"ס-ריכטען קאننען; אום זא "ווענער "ווירד אין הונגרער קנעכט אדער אינע הונגרינע מאגד דעם הערען אישטייצ צו לייבע עס פערמי-דען, זעלבסט פיר גשען לאדען אונד גוטע קאסט אין דען דיענסט אינעס "ווען צו טרעטען; דאס אין נכט-"ווע, דער אים אינעס געשעפטע מיט אינעס "ווען אינען בערהיטענען נוטצען ציעהען קאנן, בלאס אישטייצ צו לייבע זיינע בעציעהונגען צו אינעס "ווען אבברעכען זאלל — איזט עבענפאללס קיים גלייכלד; — דיא "קאטשע" "ווטע דער שטאט-טען בולדען אינעס דיא "געריטען מיטגליעדער". אישטייצ רעכענעט אלזא דאריים. דאס פעלע זיך דאר שטעמען "ווערדען, אפפענטליך אלס מיטגליעדער זיינעס "ווענ"ינדליכען פערא"נעס זיך צו ער-קלערען. דיעזען זיכערט ער אלזא צו. דאס איהרע נאמען נע פערראטהען "ווערדען זאללען. "ווענן זיא נור פינקטליך איהרע אהרעס-ביטרעגע ליסטען "ווערדען אלזא "ווירדס הערבייא א"ינגעטליך נור אייף דיא אהרעס-ביטרעגע אבגעזעהען; מאן "ווילל זיך א"נפאר אים דער "ווענ"ינדליכקייט" איינען נאה-רונגס-צייג, אין שטיקען "פרנסה" מאכען; אונד דא נעממט מאן ביטרעגע זעלבסט פאן "נעטיפטען "ווענען ענטגעגען; נין, "ווי האבען עס "ווירקליך שאן פ"ריער פערמיטהעט. דאס עס זיך הערען אישטייצ "ווענער אים ביא "ווענ"ינדליכקייט, אלס אים א"ינע ליינע גולד-שפעקולאציאן האנדעלט. אממערהין האט זיך דער מאגן איינע "ווענ בעגיידענס"ווערטהען נאהרונגס-צייג א"ינגעזוכט. "אהרליך: איינע רעכט טרייע "פרנסה" דאס: —

פערשיעדענע ניאיגקייטען.

* (קאשיטהס שריפטען — זאמעלען ערשיענען.) דער גרייזע קאשיטה האט דען אינגארן אינען גראסען דענסט עריוויזען, אונדעס ער "ווע שריפטען "ווירד דען דריק פערא-פ"אנטליכען "ווערדען. דיעזעלבען האנדלען פאן דען בעשטרעבונגען דער אינגארישען פלכטלינגע אים אינלאנדע זיטדעם דיא פ"רייהייטס-קעמפפע דער "אהרע 1848 אונד 1849 אהר ענדע ערריכטען האט-טען. אינטער דיעזען פאלטישען פלכטלינגען שפיע-לען 3 מענגער דיא הייפטראללען, נעמליך: קאה-שוט, גראף טעלעקי (דער בעלאנגטליכ אים אהר-הע 1861 זיך הייער אין פעסט ערשאפפען האט), אונד גענעראל קלאפקא. דיעזע מענגער האטטען דאס בעשטרעבען, דיא אינ"ערטיגען מעכטע פ"ר דיא פערגיכטונג דער עסטערריישען מאגארישע אונד דיא אינאבהענגיגקייט אינגארנס צו "ווייننען. אים "אהרע 1859 אינטערהאנדעלטע קאשוטה, דער אינענס צו דיעזעס צייעקע פאן לאנדאן נאך אארז בערפען "אהרע, אין דיעזער אנגעלעגענהייט "ווע-ווייזע צו גרינדע גערטבטע צו "ווערדען; — 3) ביא דען "אהלען אום פאר"אמענט, אין דיא קאמ"טאטס-א"סיססע אדער אין דיא אייטס-פאר"שטעהע זיינ דיא נכט-"ווישען קאנדידאטען (בעיערבער) אום-מער אים פ"רעפ"רטסטע צו אינטערשטצען נעגען דיא "ווישען קאנדידאטען; — 4) "ווען אין נכט-"ווישער קאנ"ווערבע אדער געשעפטס-מאנ אי-גען "ווישען קאנקורענטען נעגען זיך האט, זא מים דער "ווישען קאנקורענט דאדורך בעווייזט "ווע-דען, דאס נעמאנט ביא אים אום עס מאכען לאס-סע אדער אינטריגען; — 5) דיא צייטונגען, "וועלכע פאן ווירען געשריבען "ווערדען, מיסען דאדורך אינ-טערעסיר "ווערדען, דאס נעמאנט אים "ווערלכען אבאנניר. דער פערארין "ווד זאלבע צייטונגען גרינדען, אין דענען קיין ווד אין אין אים שריי-בען זאלל.

§ 4. מיטגליעד דעס פערא"נעס קאנן ערער נכט-"ווע ווערדען, דער נכט אום דיענסטע אינעס "ווען שטעהט אונד נכט צו דעסען שלעפפ-טרעגערן גערארט. דא דער פערארין זאלבע לייטע, דיא צו אינעס "ווען אין אירגענד אינעס פ"רעשאפפטליכען, געשעפטליכען אדער דיענסטליכען פערהיילטנ"סס שטעהען, אלס דיא שעלכסטען געשאפפ בע-טראכטעט. דיא אינאהמס-גענדיר בעטראגט 2 גולדען; 1 גולדען מים פיר דיא "מעדאליע" בע-צאהלט "ווערדען, "וועלכע יעדע מיטגליעד אלס אב-"ווען ערהאלט, אהרעס-ביישטייג צאהלט ערער נאך "ווען פערמאגענס-פערהיילטנ"סס.

§ 5. דיא מיטגליעדער קאننען אפפענטליכע אונד געהיימע זיין. דיא אפפענטליכען "ווערדען נא-מהאפט גאמעגטיר אין דיא פערא"ס-בוכער אינ-געטראגען; דיא געהיימען ענטשלאפען בלאס אין דיא קאססא אדערע בטרעגע אונד דיפען פערזיכערט זיין. דאס זיא פאן נעמאנדעם אלס "מיטגליעדער דעס פערא"נעס פערהאנדען "ווערדען וואללען.

§ 6. נעשעפטע "ווען קאننען בלאס אלס גע-הייטע מיטגליעדער א"פגענאממען "ווערדען. דאר נור אין דעם פאללע, "ווען צ"יי-דריטטעל דער פער-א"נס-מיטגליעדער פיר דערען א"פנאהמע זיך א"ס-שפ"רכען, דא געהיימע מיטגליעדער אין דען בערא-טונגען נכט "ווישען אונד שטיממען דאבען, זא קאן אין נעטיפטער "ווע נאטירליך נור דיא שטיממפעהיגען עלאנגען.

§ 7. יעדעס פערא"נס-מיטגליעד איזט פער-אפפליכטעט, אבער דיא טרעטגליכע דעס פערא"-נעס דיא גראסטע פערטיי"נגערייט צו בעגאבאנטען, "ווער אין דעם פערא"נע אינען פערראטה בעגערט, אנטערלייגט דער שטרענגסטען שווייגפ.

דאס זיין דיא הייפט-פינקטע דער אישטייצ-שען שטאטטען. מאן ווערט הייריים, דאס עס דעם "אנזוגנגען מענשען מיט זייגער "ווענ-פערפאל-גנג פאללער ערנסט איזט. ער "ווילל דיא "ווענ-פ"אגע" אין דער "ווייג לאזען. דאס דיא "ווען אים דעם פאר"אמענטע, "וא אים דען קאמ"טאטס-אונד גענ"ונדע-שטיבען פערדרענגט "ווערדען, א, ער "ווילל דען "ווען אינערהייפ עדען נאהרונגס-ווייג אב-שניידען, זא אפט אין "ווע אלס קאנקורענט אינעס נכט-"ווע ערשיינט. ער "ווילל פערגעל-לע צייטונגען בעווייגט "ווסען, דיא אין "ווישע מיטארבייטער האבען, האמט נור דיא נכט-"ווען נאך הערצענס-לוסט שפרעכען אונד שרייבען קאנ-נען "ווערדען דען "ווען דיא מאגליכקייט בעגאב-מען "ווערדען זאלל. זיך אין אינעס אפפענטליכען בלאטטע צו פערטהיידיגען, ער "ווילל ענדליך, דאס איין נכט-"ווע אין קיינעס דיענסטליכען אדער גע-שעפטליכען פערהיילטנ"סס צו אינעס "ווען שטע-הע, דיא ער זאלבע לייטע אלס "שעדליכע נעשאפ-פע" פערקלערט:

לעטצטערער פונקט "ווירד אונדעס הערראן איש-ט"צ קיים געלעגען. עס "ווארען צייטען, "וא דיא קאטהאלישע גייסטליכקייט אללען אידרען אינפלוס א"פגעבאטען, דאמיט קיין קאטהאלישער קנעכט אונד קיינע קאטהאלישע מאגד אין דען דיענסט אינעס "ווען טרעטע. דיא קאטהאלישע גייסטליכ-קייט בערהיפטעטע דאמאלס, דאס דיעזע לייטע בייא דען "ווען אידרע "ווע. דעלעגיאן פערגאבלעסס"גען. אונד דאך דאס זעלבע דיא מעכטיגע אונד אינפלוס-רייכע קאטהאלישע גייסטליכקייט אין דיעזער בעציעהונג נכטס א"ס-ריכטען קאننען; אום זא "ווענער "ווירד אין הונגרער קנעכט אדער אינע הונגרינע מאגד דעם הערען אישטייצ צו לייבע עס פערמי-דען, זעלבסט פיר גשען לאדען אונד גוטע קאסט אין דען דיענסט אינעס "ווען צו טרעטען; דאס אין נכט-"ווע, דער אים אינעס געשעפטע מיט אינעס "ווען אינען בערהיטענען נוטצען ציעהען קאנן, בלאס אישטייצ צו לייבע זיינע בעציעהונגען צו אינעס "ווען אבברעכען זאלל — איזט עבענפאללס קיים גלייכלד; — דיא "קאטשע" "ווטע דער שטאט-טען בולדען אינעס דיא "געריטען מיטגליעדער". אישטייצ רעכענעט אלזא דאריים. דאס פעלע זיך דאר שטעמען "ווערדען, אפפענטליך אלס מיטגליעדער זיינעס "ווענ"ינדליכען פערא"נעס זיך צו ער-קלערען. דיעזען זיכערט ער אלזא צו. דאס איהרע נאמען נע פערראטהען "ווערדען זאללען. "ווענן זיא נור פינקטליך איהרע אהרעס-ביטרעגע ליסטען "ווערדען אלזא "ווירדס הערבייא א"ינגעטליך נור אייף דיא אהרעס-ביטרעגע אבגעזעהען; מאן "ווילל זיך א"נפאר אים דער "ווענ"ינדליכקייט" איינען נאה-רונגס-צייג, אין שטיקען "פרנסה" מאכען; אונד דא נעממט מאן ביטרעגע זעלבסט פאן "נעטיפטען "ווענען ענטגעגען; נין, "ווי האבען עס "ווירקליך שאן פ"ריער פערמיטהעט. דאס עס זיך הערען אישטייצ "ווענער אים ביא "ווענ"ינדליכקייט, אלס אים א"ינע ליינע גולד-שפעקולאציאן האנדעלט. אממערהין האט זיך דער מאגן איינע "ווענ בעגיידענס"ווערטהען נאהרונגס-צייג א"ינגעזוכט. "אהרליך: איינע רעכט טרייע "פרנסה" דאס: —

דער אישטייצ פעראין.

דער בעקאנגטע "ווענ-פ"רעסער אישטייצ" וואר זייט איינינער צייט פאן דער הייפטשטאדט אב-ווזענד. אום אין דער פ"ראיינין פיר דיא גרינדונג יידיש-פינדליכער פערארינע טרעטען צו זיין. ביא זייגער הייטיגער פערטהאלטע ער אינטער דיא פיטרטען דעם אינגאריישען ריישסטאגעס אין בוכ-ליין, אין וועלכעם דיא שטאטטען דער אנטי-סעמיטישען ליגא אבגעדריקט זיינ. דער "אהל-שפריך (הייפס-גרונדזאטזין) דער "ליגא לייטעט: "אללע פיר איינען אונד איינער פיר אללע!" — יעדעס מיטגליעד טראגט איינע "מעדאליע" אלס צייכען אין "וועלכע זיין נאמע איינגראייט איזט. דער אישטייצ "וואירד מיט דיינען שטאטטען אנטער דען דעפיטירטען "אהל איינגעלאבט. דאר שטעדט צו בעפ"רכטען, דאס ער אין דער פ"ראיינין אימער מעהר אנהענגער פינדען ריישט.

ביר "וואללען נין בעמערקען. דאס אישטייצ זיינען "אהלשפ"רוך" פאן דעם "בל ישראל תכרים" פערארינע אין פאריז געשטאהלען האט. אלס דיעזער גענרינדעט וא רדע, אס דיא אינטערעססען דער יודען אבעראלל צו פערטהיידיגען, שטעללטע ער צור בעשיכטע זייגער אייגאבע דען "אהלשפ"רוך איין: "אללע פיר איינען אונד איינער פיר אללע!" (כל ישראל ערבים זה בזה!) דערר אישטייצ דאס אללא נכט אימאל דיא פערהיילטע פיר זייגע "איינדליכען פערארינע אינגען אינגען "אהלשפ"רוך צו ערפינדען אונד מיסטע איינען וואלבען ערסט פאן יענעם "יידישען פערארינע שטעללען. דען ער אנגעטליך בעקאמפפען ווילל: דאס ערארינגערט אן איינען. דער פאן יענאנדעם ערסט דיא "אפפען ריישט. מיט וועלכען ער איהן צו ערמאהנען זוכט:

דיא שטאטטען זולכסט ענטראלטען זוערר צאהלרייכע בעשטיממונגען, אונד ווייל דאלטען עס דער מיהע ווערט דיא "אבשטיטען דערזולבען הייר פאלגען צו לאסען. דערזולבען ליטען:

§ 1. ציעק דעס פערא"נעס איזט. נאך דעם מיסטער דער "אנטי-סעמיטישען פערא"נע" אין דריישלאנד, אייך אין אינגארן וואלבע צו גרינדען, פאר אללעם מים אבער אין דערארטיגער פערא"ן אין דער הייפטשטאדט אום לעבען גערפען ווערדען, דער אום הייסטאגס-דעפיטירטען אונד אנגעזעהענען מענגערן בעשטעהען זאלל.

§ 2. אינאבע דיעזער פערא"נע "ווירד זיין, דען שלעכטען אינפלוס דער "ווען, "וועלכע אינגעליד אינען געפערליכען "קראנקהייטס-שטאפף דער גזעללשאפט" בילדען, צו פערגיכטען. דא עס דען אינגארן גיר אין דיעזעס פאללע מאנלר זיין "ווירד, אין דיעזעס פאללע צו לעבען אונד צו שטערבען. דער פערא"ן "ווירד צור ערריכטונג זייגער אינאבע גיר "שטרעבען געזעטצליכע "מיטטעל אנווענדען. דא יעדע געזאלשטעהעזיכ"ט גיר שאדען, אבער קיינען נוטצען בעווירקען קאנן.

§ 3. דיעזע מיטטעל זיינ עטוא פאלגענדע:

1) אים פאר"אמענטע דאהין צו "ווירקען. דאס דיא "יידען-פ"אגע" ענדליך געלאזט "ווערדע. "וא ווירד דאס פאר"אמענט. מים אייך דורך דיא פ"רססע, דאס הייסט: דורך דיא צייטונגען, דאהין געשטרעבט "ווערדען. דאס דיא הערשאפט. "וועלכע דיא "ווען אין דער געזעללשאפט אימאגען, גרינדליך געבראכען "ווערדע; — 2) עס מיסען דיא נכט-"ווען אום שטען גענאממען "ווערדען, וא אפט דיא אין געפאהר לאמען, "וישענס דער "ווען דורך "יא-בער", "בעטרי" אדער איה אנסטיגע אינערליכע

מאדע זיכערגעשטעללט. דיא עלטעסטע טאָכטער איז נינמעהר מיט איינעם ייִדען, נאמענס ליפּפמאַן, ברייט געוואָרען, דעסטען פאָטער אין פאַרז אין גראָסעם באַנקהויז בעזיטצט. הערר אלעקסאַנדער דימאס געהאָרט דער קאַטהאָלישען, זיינע פּרוי הינגעגען דער גרעקישען רעליגיאָן. דיא טאָכטער זונ אין נאָך קינער רעליגיאָן ערצאָגען וואָרען. הערר דימאס ליעס דיזועלבען נעמליך זאָ העראַנבילדען, דאס איהר גיסט געשעפּט ייערדע, דאמיט זיא אין הייפּערען אהרען זיך יענער רעליגיאָן אנשליעסען מאָגען. דיא איהנען אם בעסטען צו- זאָגען ווערדע, בין הייטע האט נאָך קיינע דער ביידען גאָטטער איינע רעליגיאָן געזיעללט. עס איזט הייטע מאָגליך, דאס דיא עלטעסטע טאָכטער, דיא זיא אין- נען ייִדען הייראַטעט, זיך דער רעליגיאָן איהרעס מאָנעס צו-ייִנדען ווערד. פּיר דען איינגעבליק איזט עס דאָהער נאָך ניכט בעשטיממט. אבר ביא דיזעם בריעף-פאַהרט איינע מ'ש- אדער ווייבליכע ייִד- ש ע-עדע שטאַטפּגנדען ווערד, דיא עס יא ליכט מאָגליך, דאס דיא בריעף אהרעס בריעפאַנט צו ליע- בע, נאָך פאַר דער פאָפּלאַציאָן אינס ווענטהיים זיך איינגעדרעמט לאַסט. מאַן איזט אין נאָגען פאַרז אין דיזען שרעט דער טאָכטער דעם גאַטטען פאַהר- צאוישען דיסבעזעם זעהר גשעפאַנגען. (ווייר פּרב- טען נוט. דאס דיא בריעף זיך באַלד איבערצייגען דיפּפּע, דאס איהר בריעפאַנט נוּר איינעלעך דעם ווערגעהיעע אנגעהאַרט. דיא ווייר דאדער איין אלס ייִדען אין דערזעלבען ווייזע לעבען לאָגגען. דיא דיא פּריהער געלעבט. בעפאַר דיא נאָך איינגער איינער רעליגיאָן אנגעהאַרטע. ביא דיזעי לייטען איזט יא דיא רעליגיאָן נוּר נאָך איינע לעגעל פאַרס- זאַכע!-)

* (דיא 60 מילליאָנען-ערבשאַפט דאָך קיין שיינדעל?) ווי- דאבען בעריכט מיטגעטהיילט. דאס ליט איינעם שרייבענס דעם עסטערייך-אונגאַרישען קאַזולס אין לאנדאָן אין דער ענגלישען הייפּטשטאַדט פאַר איינער פּרוי גאלדמאַן. דיא פאַר קוריעס מיט דינעטרלאַסענג איינעם פּערמאָגענס פאַר 60 מיל- ליאָנען גשטאַרבען ווערע — נאָר ניכטס בעקאַנגט דיא. דיא גאַנצע נאַכריכט דיא זאָפּעלע ליטע, וועלכע צופעללע דער פאַטיליען-נאמען גאלדמאַן פּיהרען, אין פּעכערהאַפטע אויפרעגונג פּערזעטצט האט. שיין אלזאָ אין אינגאַבער שייבעל צו זיין. נין ווירד אבער איס בעדלין געמעלדעט. דאס דיא געשיכטע דאָך אידרע ריכטיגקייט האבען. אין דער דייטשען הויפּטשטאַדט ווערזט דאבען אין דער שטראַהרהוס-פאַבריקאַנט נאמענס גאלדמאַן. ווייל- בער דער גלוקליכע ערבע דעם אינגעהיעריגען פּרע- מאָגענס איזט. דיא פּרוי שטאַמטע ניכט איס דעם נעאָגאַדער לאַנדשאַטע, ווי עס אויסזעהט- לוך הייס, זאָנדערן איס דעם טרענגשטער לאַנד- מאַטע. איס אידרע 1840 ווי דיא דאס שאַנטע מעדכען אם גאַנגען לאַנדשאַטע. אין ענגלישער לאָדה. דער דיא גענעגנד בעריזזטע, פּערליעבטע זיך אין דאס שאַנע ייִדען-מעדכען אונד ענטפּיהרטע עס נאָך לאנדאָן. דאָרט נאהם דאס מעדכען דיא טיפּע, וואָראַנ זיא דיא פּריוא דעם ריכען לאָדד וואָרדע. דער בעלגיער שטראַה-הוס-פאַבריקאַנט איזט דער געפּפּע דער ריכען פּריוא. דיא אלס ייטיג זיינען אלטערן בריהדער נאָך לאנדאָן בערעיזע אונד אהן אין קינעשטאַטט אנגאַהם. אלס דערזעלבע שטאַרב. ווי דער עטעיג הוס-פאַבריקאַנט נאָך אין ייִנגעם קינד. זיא וואָללטע נין. דאס דיזוער נאָך לאנדאָן קאַممע. דיא עלטערן נאַבען עס עדאָך גיכט צו. ווייל אייד דער אלטערע בריהדער אין לאָנ- דאָן געטעפּפּט ווערדע, דיזוער שטראַה-הוס-פאַבריקאַנט איזט גינעמדר זיא גלוקלך. טראַטצדעם ער ייִדע געבליבען. ערבע דעם אינגעהיעריגען פּרע- מאָגענס צו ווערדען; (ווי פּריהרען. דאס דיזוע נאַבריכט ווערדע אינע לייטע שטראַה-הוס-שווינ- דעלייא איזט.)

נאַכטראַג.

דאס נייע ענגלישע פּאַרלאַמענט איזט געס- טערן (דאָנגערסטאג) אינע טרראָנ-רעדע ערעפּפנעט ווערדען; דיא טהראָנ-רעדע דער ענגלישען קאָנגין ווערד ערסט אין איינען טאָגען גלאַדלטען ווערדען. דער נייע ענגלישע מיניסטער-פּרעזידענט איזט גלאַדסטאָנע. לאָרד גראַנוויל איזט מיניסטער דעם אייסעריען — אונד לאָרד האַרטינגטאָן איזט ענגלישער מיניסטער פּיר אינדיען.

פאָן דעם נייען פּרעזיעג צייטשען דען מאָנטע- נעגרינען אונד אלבאַנעזען ווערדע דיא פאַרגעס- טעלען נוּר זיא פּיעל גענעלדעט. דאס דיא אלבאַנע- זען ווערדען בעוואָפּפּנעט אונד דרייגען-נעריסעטע אין דער גרענצע מאָנטענעגראָס שטעהען אונד ווערדען אינגעגבליק צום לאָזשלאָגען בעריכט זונד.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פּרייזע.

גרעטרייד-געשעפּט פאָן וויינעען וואָר גע- מען ווענג צו מאַרקט גגראַנגט. דער פּרעיזע וואָר שוואַך. 9000 מעצ' וואָרדען פּעקיפּפּט.

וויינען מהיים 600 מעצ'ר 76 קילא 11.95 גולד. 200 מעטעצער 76.2 קילא 12.15 גולד. — 500 מעטי- צער 75 ק' 11.75 גולדען. — 100 מעצ'ר 75 קילא 11.90 גולד. — 500 מעצ' 75.2 קילא' 11.60 גולד. באַטעטער (500 מעצ' 76 ק' 11.75 גולדען. — (אללעס פּער דריי מאָנאַטע.) —

קוקורוזען: —.8 גולד.

האַפּער 7.35 גולד.

וויינען פּער פּריה-יאָהר 11.40—11.50 גולד.

האַפּער פּער פּריה-יאָהר 7.10 — 7.15 גולד.

קוקורוזען באַמאַער פּער מאַי-יוני 1880, 7.82 — 7.87 גולד.

פּעסטער שלאַכטפּיעה-מאַרקט. ביא דעם אם 29-טען 8. מ. הייט אין פּעסט אנגעהאַלטענען וויאַנע- מאַרקטע וואָרדען 1347 שטיק גיאָס. אונד 1232 קליינ-פּיעה צו מאַרקטע גגראַנגט. דעפּאָן וואָרדען פּעקיפּפּט: 25 שטיק שטייער, פּער שטיק פאָן 60 — 149 גולדען — 707 אָכסען דאס פּאָאר פאָן 200 — 345 גולד. 560 קיהע, דאס פּאָאר פאָן 140—235 גולד. 181 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן 80—190 גולד. 43 שטיק בייפּפעל, דאס פּאָאר צו 145—280 גולד. 840 שטיק קעלבער, דאס שטיק פאָן 14 —36 גולד. 392 שטיק לעמער דאס פּאָאר 5 — 7 גולד.— פּרייזע פּער 100 קילא: אָכסען-פלייש 52½—54½ גולד. קוה-פלייש 49 — 53 גולד., קאַלב-פלייש 70 — 80 גולד. בייפּפעל-פלייש 47—50 גולד.—

לאָמבאַ-צייטונג פאָם 23-טען אפריל 1880.

ברינען	75	31	78	20 76

פּרייזען וואָרטונגען פּראַקטיק: מאַיר בר"י הייא.

קאָנקורזע.

ביא דער הייזונגען ארטהאָדאָקסען איזראַע- ליטישען מיטטעער-געמיינדע איזט פאָם 1. איינסט ד. י. אן. דיא שטעללע איינעם שוחט ובדק בעד תפלה וקריא, מיט יעלבער איין יאהרעגעהאַלט פאָן 400 גולדען ע. ז. געבסט פּרייער וואָהנונג אונד אנטהייל אן דען פּיר שוחטים הייער איבליכען גע- בען-עמאָלומענטען פּערבונדען איזט. צו בעוועטען, בעייער בער, ווילבע פאָן ארטהאָדאָקסען האבבינען איזטאַרזיזט זיין מיסען, וואָללען איהרע דיעסבע- צוגליכען צייגנעסע, ווייא אייד דיא איבער אידר שטרענג רעליגיאָז-ריטטליכעם פאָלגעבען איזר אי- בער איהרע בזהרעריגע פּערזענלעכע, געבסט אנגא- בע איהרעם לעבענס-אלטערס אונד דער אנגאַהל דער מיטגלידער איהרער פאַמיליע בז צום 1. יי ד. י. אן דאס גאַפּפּרטגעע פּרעזידאָם פּרעגאָא איינזענדען, זיר דיא אייד גרונד איהרער איינגעזע- דעטען צייגנעסע הויצו בעריפּפענען. ווערדען צום פּראָבע-פאַסטאָאג צוגעלאַסען אונד ווערדען זיר דעם אַרבעפּטרטען הייזיג- אונד אנגסטיג שפּעזען פּערגיטען.—

מישקאָלץ, דען 10. אפריל 1880.

(3—3) מ. ע. ראָטט, פּרעזעס.

אין אינזערער געמיינדע איזט דיא שטעללע פּיר איינען גטען בעל תפלה שוחט ובדק יקריא צו בעזעטצען. אהרעס-געהאַלט פּיהם 200 גולד, פּרייער יאהרונג געבסט שוחטיה. ווילבע מאַן אייך איין 200 גולדען אנגעהמען קאָנן, אונד געבעגנעמא- לומענען. ווי דעם שרייבענס קונדע איזט. ווידד בעפּאָרצגט. דיא רעפּלעקטאַנטען האבען איהרע צייגנעסע אן דען געפּערטענטען פּאַרשטאַנד לעגנס- טענס בז ענדע מאַי ל" איינצוזענדען. דיא יאהל פּנדעט אם 15-טען יני שטאַטט. — דייטע-שפּעזען ווערדען זיר דעם אלטעסטען פּערגיטעט.

מאַרטינסבערג (בייא וואָאַב) 1880.

(2—3) ס' קרויז, פּאַרשטעהער.

פּרוכט- אונד מעהר-פּרייז-טאַבעללע.

פּרוכטע.	הויפּטשטאַט פּר. קילאָגראַם	פּער 100 קילאָגראַם
וויינען נייע מאָנאַטע	—	—
„	75	11.65—11.80
„	76	11.85—11.95
„	77	12.05—12.15
„	78	12.20—12.30
„	79	—
„	80	—
מהיים	74	—
„	75	11.70—11.85
„	76	11.95—12.05
„	77	12.15—12.25
„	78	12.30—12.40
„	79	—
„	80	—
פעכטער באַדען	74	—
„	75	11.65—11.75
„	76	11.80—11.85
„	77	11.95—12.05
„	78	12.15—12.20
„	79	—
„	80	—
וויינגעבירגע	74	—
„	75	—
„	76	11.65—11.80
„	77	11.90—12.—
„	78	12.10—12.20
„	79	12.25—12.35

פּרוכטע	הויפּטשטאַט פּר. קילאָגראַם	פּער 100 קילאָגראַם
מאַן	72	9.80—9.60
נעדעטע מאַלץ	62	8.90—8.—
נעדעטע פּוטטער	62	7.65—7.40
האַפּער	41	7.60—7.30
קוקורוזען באַמאַער	—	8.—8.10
אַרבעסען	73	7.90—8.—
בוחאַרע	—	7.80—7.60
וויינען פּער אָקטאַבער		10.35
„ מיטאַמאַר		—
קוקורוזען		11.40
נעדעטע		7.82
האַפּער		—.—
„		—.—
„		—.—
„		—.—
„		—.—

באַללען-מעהל	פּר. קיל.
נומער 0	22.40
„ 1	21.80
„ 2	21.20
„ 3	20.60
„ 4	—
„ 5	19.—
„ 6	18.—
„ 7	17.30
„ 8	16.30
„ 8½	15.20
	14.20

דער באַללען צו 100 קילאָגראַם מיט זאַק

שטרייטשוס: אלטער פּעטהאַרע פּרעטקעס 37.— 34.25 נייע קאַמאַפּעל

קורס- אונד מעהר-טאַבעללע פאָם 29 אפריל.

געלד-קורס	קר.	אל.
וולנער-אייס	100	—
דוקאטען	5	61
עסטערייך-אונגאַרישע 8 גולדען נאָטען		
שטק (20 פראַנקען)	9	48
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	48
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	58	65
20 מאַרקשטיקע	11	70
פראַנצעזישע-רובעל	1	25

לאָזע.	קר.	אל.
1854-יאָר 4 פּרעצענטיגע שטאַאטס-לאָזע	123	—
1860-יאָר „ נאָטען	130	50
דעסאַו „	132	50
1864-יאָר לאָזע צו 100 גולדען	173	50
דעסאַו „ 50	173	50
באָאַדענער קרעדיטלאָזע	29	—
מיינינגער-לאָזע	16	50
ווינדישגרעץ-לאָזע	176	60
פּראַגער-לאָזע צו 10 גולדען	43	50
לאָזע-אַבגאַבע פון פּאַריס-לאָזע	107	50
אלטענבורגער לאָזע	21	—
רוטלער-ליטש לאָזע צו 10 גולדען	18	50
ריגאַער לאָזע „ 20	20	25
אַנטער לאָזע „ 40	44	25
מאַרסער לאָזע „ 40	42	—
לוראַפּפּס-לאָזע „ 10	18	—
מאַלינ-לאָזע „ 40	52	50
וואַלצבורגער לאָזע „ 20	22	—
פּס-נגלאָס לאָזע „ 40	46	—

לאָזע.	קר.	אל.
באַמבערגער לאָזע צו 20 גולדען	—	25
פּלייסער לאָזע „ 100 „	123	50
דעסאַו „ 50 „	62	50
לייפּציגער-לאָזע „ 20 „	—	34
ווינדישגרעץ-לאָזע „ 20 „	37	50
ווינער-לאָזע צו 100 גולדען	112	—
דעסאַו צו 50 גולדען	111	—
ווינער לאָזע „ 40 „	117	50

יעריגע-פּאַפּיערע	קר.	אל.
אונגאַרישע גאָלדרענטע	105	20
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	94	—
פּרעמיענשיינע-פּאַפּיערע	93	50
לעמבערגער-ציטשע	93	25
גאַליציאנישע	88	25
אונגאַרישע קראָנענרענטע	97	25
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אָבליגאַציאָנען	124	50
ווייטגעלדונגס-אָבליגאַציאָנען	82	75
פּאַסאַוער דער אונגאַרישען באַנקע- אַקציאָנען	101	50
דיריגיס אין 5 אינהאַלט פּרעצענט	96	25
דער אונגאַרישען הייפּאָטהעקען-באַנק צו 5 פּרעצענט	97	50
דיריגיס אלגעמיינען באַנקען- אינהאַלט צו 5 פּרעצענט	102	—
דער פּעסטער אָמניבוס-באַנק	102	75
דער אָסטבאַן	82	25
דער נאָרד-אָסטבאַן	145	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

* (איינע יודע נ־ייִנדליכקייט
אים קערקער.) אים בענדער (אין דעם לאנדשטרייכע בעסאראביען, דער פריהער צור טרייא געהאָרטע) ווערד אַלגעמיין אַלל בעריכטעט: „אים קערקער דער הייזיגען פעסטונג גאַב עס דיעזער טאָגע אונטער דען פערהאַפטעטען איינגלייגען אישטאנד, דער נור מיט פלינטען שיסען אונטערדריקט ווערדען קאָנטע. דער גרונד דיעזעס אישטאנדעס וואר דיא ווידערזינניגקייט, עס האנדעלטע זיך נעמליך אים דיא ריכטערליכע פעראורטהיילונג איינעס פערהאַפטעטען, — אַ־נער דיעזער שטרעפלייגע וואר ווידע, דער אבער פאַס גערעכטע אלס „צייגע" אַפגעפאלדען וואָרדע, דאמיט ער נעגען דען צו פעראורטהיילענדען פער־בעכער זייע אישזאגען מאכע. דא ערהאָבען זיך ערגאָך דיא שטרעפלייגע אונד זאגטען: „ווי לאַסען דען ווען ניכט צום ריכטער, דאמיט ער אלס צייגע אישזאגע, איין ווידע איזט ניכט גלייבווערדיג. ווען־דאלב איש גרונד זייגער אישזאגען געמאַכט פער־אורטהיילט ווערדען דאַרף!" דא טראָטען ווערדע־דאלטער ערמאהנונגען זייטענס דעם פעסטונגס־קאָממאנדאנטען דיא שטרעפלייגע דענאָך ווידער־שטאנד לייסטעטען, לויט דערזעלבע איינע שיסען אבפיערן. „עטצט ערכט נאבען דיא שטרעפלייגע נאָך אונד דער ווידע קאָנטע פאַר דען ריכטער גע־פירט ווערדען, אים זייגע צייגען־אישזאגע אבצו־געבען!" (דאס איזט שאָן דעכט. אללין דער קאָמ־מאנדאנט זאלטע גענעהמיגט דיא איינזיכט האבען, דען ווען ניכט ווערדע אין דען פעסטונגס־קערקער צוריקפירען צו לאַסען! דער ווידע וואר אַ אַרזע־דען פאַן דען שטרעפלייגען אונגעפינדען. ווידער גע־מאנט איש נעדער זייגער צייגען־אישזאגע ווידערלו־פערהאַרטלט. דאנן מיס איש אַ דייטשער פינדשאַפט נאָך מעהר נעשטיערט ווערדען, עס שטערט אלזא צו בעפיריכטען, דאס דער אינגלייכע ווידע פאַן דען לעקקער־פערב עכערן אים דאס אינד דאבע מיס־האנדעלט ווערדען קאָנטע!)

* (אינדער דענבראנד אונד דענפאַשטאנד גענדיא ווידע.) ווערד אים נאָר־שראנ: נאכטעלליך פאַלגענדעס בעריכטעט: אַם 28־טען פאַרגען מאַ־נאסט ענשטשאנד דער אים הייזע אינעס ווידען אין בראנד. דער זיך איש דאס דיא אינעס אנדערן ווידען אישבריטעטע, עס ווערדען ראַש־שפעטען דערבייגעהאלט. דאך אומעלטע זיך דיא סלאישע בעפאַלקערונג דעס אַרטעס צוזאַמ־מען, אים דאס ראשען צו פערהינדערן, ביא ווער־בער געלעגענהייט פעלע ווידען פאַן דען ראַהען שלאָראָנען אישס עממעריכסטע מיסהאנדעלס ווערדען, אינע ווידע, אין דערען דיא דאס פעער

דיא גרונד צו האבען פערמעגסט, דיך אבער מיך צו בע־שווערען, אַ פערקלאגע מיך ביא דער ערגיערונג: מיך אבער לאַסטע רודיג מיינעס ווענעס ציעהען!"

דא רישט נינטהער פאַן אַשטבאַך תדיאן אונד רעדע: „פיעדריך פאַן פיעכטער: ווייסט דיא אייך מיר נענע־אינבער דייזען עקקען מישה בעראלטען? שאיא מיך אן! איך בין דער הייסטאנן נינטהער פאַן ראַשטבאַך, דער בייזער דער ארטען מאריע, דיא דיא אונגלייקליך נעמאכט, אן דער דיא פייזלאָ נעראנדעלט! איך קאָנטע דיך הייר נעדרע־מאכען לאַסען, ווייא דיא עס פערדיענט האַסט. אבער איך ווילל מיט דיר קעמפפען, אים עהרליכען צווייקאַמפפ!"

רישטער פיעדריך וואר נעדרעכעשטעטס פאַן דען נור זיר בעריכטיגטען פאַרוווייסען דעס בייזרעדס. דאס דוולל וואָרדע נון פאַרגענאָמען. נינטהער, קרעפטיגער אונד יינגער אונד קאַמפפ־עראַהרען, פאַס בעגעגנעדען גע־פיהלע דער ראַכע נעשאַנדעלס: הער פיעדריך, דורך דען נעראנקען, דאס ער פיר זיין לעבען קאָמפפען מוס, דאס ער נאנדע הייר ניכט צו ווייאַרטען האַט. עהרליך שטרעבט פיעכטער פאַס פפערדע, נאכדעם ער פערוואונדעט וואָרדען איזט; איך נינטהער שפרינגט פאַן זייגעס ראַסטע.

„שווארץ (רופט נינטהער דעס בלוטענדען צו), דאס דוא מיינע שווערסטע הייראטען ווייסט!"

„מאַהרהייט! (שרייט פיעכטער) איך בין אַ פער־הייראטעט!"

„אַ ווערדע לוסטבייש. לאַסטע דיך פאַן דייגעס ווייבע שיידען אונד ניט דער נעשענדעטען ווענפיוא דיא עהרע צוזיך!"

דא ראַפפט זיך דער אַם באָדען ליעגענדע אייזע אונד

ענטשטאנדען וואר. וואַללטען דיא ווילדען שלאַראָ־קען אין דיא פלאַמען הינינשטאַסען. אלס דיעזעס פערברעכען אהנען ניכט געלאנג. דא וואַרפען זיא דיא אונגלייקליכע אין איינען גראבען, וואָרויף אין שלאָראָק זיין מעססער צאָג, אים דיעזעלבע צו ער־שטעכען. גלייקליכערווייזע ערשיען עכען גענעראל גראַף טאַראָל, דער דעם מאָרדער דאס מעססער מיט דען וואָרטען ענטוואנד: „איך בעהאלטע דאס מעססער צור עייגען ערגאנזונג. דאס עס מיר געלונגען, איינע אינגלייקליכע יידען אים דער האנד איינעס מאָרדערס צו רעטטען!" — אין יידע וואָרדע צו באָדען געשלאגען אונד לייגט אַ־ווענ דאַנקיג־דער. דער יידישע לעהרער מאמעל פירסט וואָרדע שווער פערלעטצט. איינעס אנדערן יידישען איינ־וואָהנער וואָרדע דיא האנד צערשנעטען. — עס שטעהט צו האָפפען, דאס דיא בעהאָרדע דיא שטרענגסטע אונטערזוכונג איינלייטען ווירד. אים דיא פערברעכער נאָך פערדיענסט צו בעשטראַפען. אללערגאַלדס זייעהט מאַן, דאס דיא „ווענגליכ־קייט איינטער דעם אונגעבילדעטען פאַלקע נאָך זעהר שטארק איזט. דאס אונגעבילדעטע פאַלק וואַרטעט עכען זיר אירגענד איינע געגענגעטע גע־לעגענהייט אב, אים זייגעס ווענ־האַסטע לוסט צו מאַכען:—

* (אבער דענגרייזען שטעמ־פעל־פ ל־פ ר.) דעסען ווער בעריכטס אין פאַרגער נעמעגר ערגאנזונג האבען, ווערדען פאַן דער אבער־שטאַדטפאַטאַנשאַפט נאַכדערגלייך פאַלגענדע אינגעלהייטען גענעלדעט: דער פעל־שער הייסט אַראָאַן מיש, איזט אים סעגענדען גע־בוירען אונד 54 אַהרע אלט. ער גיבט זיך אלס צייגע־שייבער אים אונד זאַלל אין סענדען אין בראַטט אונטער דעם מיטעל „סאַאַדינ" (אינדער אַרהיגערט) הערייסגעגעבען האבען. אין דיעזער „אַרהיגע אין דאָאַש־פאַלאַטאַ ווידע אין צעגע־לוד גראַסער וואָרטע געפונדען. „פראַטטע" נאַמהאַ־איזט. עס פאַנדען זיך דענן אייך פראַטען פאַר פיר שטעמפעל צו 1, 2, 3, 4 אונד 5 גולדען, פערנער צו 10, 25 קר' אַ' ז' ז' פאַר. באַאַרעס גולד פאַנד מאַן 100 גולדען נעבסט 3 שפאַרראַטאַ־בוכערן אייך 100 גולדען ווישענד: אַכטערדעס פאַנד מאַן 500 שטיק פערשיעדענער שטעמפעל. אייך אייגע נאָך גיבט גאנץ פערשיעדענע פראַטטע צום פרייזע פאַן 5 גול־דען־שטאַאַטס־נאָטען ווידע אים וואָרטע פאַר־געפונדען. דיש גיבט אַן, דאס ער דיא פאַלשען

שטעמפעל אללין פערפערטיגט אונד דאס ער קיינע מיטשולדיגען האבע. דיא פלאַטטען זאָלל ער פאַן איינעס ווייגער קיפפע־שטעבער געקויפט האַ־בען. אייך דען בעטרייג דאס איינגלייך צערסט דיא פינאנז־דירעקציאָן. עס וואַרדע ביא דערזעלבען געמליך אין „עכסעל דער הייזיגען פירמא „גע־ברידער לאָזער" צור אבשטעמפעלונג איינגעריכט, ביא ווילכער געלעגענהייט אין בעאמטער בע־מערקטע, דאס אין אייגעלעכטער שטעמפעל ניכט עכט זיא. דיעזער פאַלל מאכטע אים זאָ גראַסערעס אייזעהען, אלס בייזהער אין „גע־פעלשטער שטעמפעל" נאָך גיַ פאַרגעקאָממען, דיא געבריידער לאָזער וואָרדען צור פערהאַפטונג גע־צאָגען, דיעזען זאגטען אים. דען שטעמפעל ביא דער טראַפיקאנטן קריגיגעהאלט צו האבען, וואָ־דאנן דיעזע קיגען דאַייף דיא פערהאַפטונג דעס פערשערס פעראלאסטע. דיש איזט אין אייסערסט גע־בילדעטער מאַן, ווילכער אינגאַרדיש, דייטש, אי־טאַליעניש, פראַנצאָיש, ענגליש אונד לאַטייניש רעכט גלייפיג שרייבט אונד שפריכט. ער בעהייפ־טעט, ניכט מעהר אלס אים עטוא 500 בין 600 גול־דען שטעמפעל געפעלשט צו האבען. ווא אים דען פאַלליכען אונטערזוכונגען ערגאָך הערפאַרגעהט, דייפפטען דיעזע פעלשונגען מעהר אלס דאס צעהנ־פאַכע דער פאַן קיש אינגעשטאנדענען סוממע בע־טרעפפען. דאס ער אייך שטאאטסגאַטען געפעלשט — דאס לייגנעט קיש אייפ הארטנעקיגסטע. מאַן איזט נון געשאנגט אייך דיא אישזאגען, ווילכע דער „עכסעל־שטעבער מאַכען וויהרד, דער לייט אישזאגע דעס קיש דיא פלאַטטען צור אנפער־טיגונג דער שטעמפעל געמאכט האבען זאָלל!

* (אין דייטשער קיפמאַן אונד זיין קישטער.) אים קאַרמעגר ווירד בעריכטעט: דער הייזיגע קיפמאַן ע האָפער איזט מיט זייגעס קישטער נאָך אייגעס בעגאבבארטען אָרט געפאָרען. דער בע־פאַהל ער דעס קישטער, אייגע שאַפ־פעלליג אייך דען וואגען צו לייגען. דייזער עייגענטע ערגאָך: „דאס טהיר אך ניכט: ערטהיילען דיא אידרעס נייגן קישטער בעפעהלע, דער יא שאַן אין דייא טאגען אינגאַרייש!" דאפיער געדעכט אייגע אַרבייט, דער קישטער צאָג נון אין מעססער, אים ווייגען הערען צו ערשטעכען. גלייקליכערווייזע אַלטען לייט דער־בייא. דיא דעס קישטער דאס מעססער ענטאנדען, וואָרויף דיעזער פיעכטער אונד אונדערן פיעכטער אונד אים אַרבייט נון, דאפיער פיכטער אונד אַלליין נאָך דאמיט אייגע אַרמעגע צוריקגאַפרען אונד נאָך אַרמעגע אונד אַלטע אַלטע אַלטע

דערהאלט מיט נאפאלעאן III. דער פראנצאזישע קאיזער וואר נעמליך אים בעריפּפּע, איינען קריעג געגען עסטערייך צו בעגינען, אים דיא אינאבהענגיגקייט אטאלענס צו ערציעלען. עס לאג דאהער קאיזער נאפאלעאן דאמאלס זעהר פיעל דאראן, דאס גלייכזייטיג איך דיא רעיאליזיאן אין אנגארן ערנייערט ווערדע. דאמיט עסטערייך זיינע ארמעען ניכט אין אטאליען פערענינען קאننע, זאנדערן מינדעסטענס דיא העלפט דעם מיליטערס נאך אונגארן שיקען מיססע. צור אויסזהרונג דיעזעס פלאנעס ברויכטע נאפאלעאן דיא הילפע קאשיטהס. דא נור איין וויג דיעזעס בעריהמטען מאננעס גענינג העטעטן, אים אין אנגארן איינען אויפשטאנד צו בעווערקשטעללינען. וויא ווייט נון אים דען עבען ערשיענענען שריפטען קאשיטה'ס ערזעהען, לעם זיך דיעזער שאפזיכטיג מאכן דעם קאיזער דער פראנצאזען דורכאוס ניכט הינטער'ס ליכט פיהרען אדער טשען. איך איינען זאלכען אנטראג נאפאלעאן'ס ערזיידערטע נעמליך קאשיטה וויא פאלגט: מאעסטעט! עס איזט רכיכטיג, דאס איך עסטערייך האססע אונד דעססען צערטרימערונג וויינשע. דאך צור ערהייטונג דיעזעס ציעלעס ווילל איך קיין אנגאריישעס בלוט פליעסען לאססען. איך מאכטע דאהער נור אין דעם פאללע דאהין ווירקען, דאס דיא רעיאליזיאן אין אנגארן ערנייערט ווערדע, ווענן מאעסטעט מיר דיא ציוכערונג גיבט, פיר דיא אינאבהענגיגקייט אנגארנס מיט דעמזעלבען אייפער קעמפפען צו וועללען, וויא פיר דיא זעלבסטשטענדיגקייט אטאליענס. עס מיססע דאהער אינע פראנצאזישע ארמעע, אינטער פראנצאזישער פאהנע, אין אנגארן ערשיינען. דא עס דאנן אינע ערדענזאכע אייערער מאעסטעט ווערע, דען קאמפפ פיר דיא אינאבהענגיגקייט אנגארנס בין איך דען לעטצטען מאנן פאר פאטריאדיסמוס. נעשעהען דיעס ניכט, זא ווערע עס פאן מיר אין פערבינדען נעגען מיין פאטערלאנד, אינע רעיאליזיאן צו בעווערקשטעללינען, מיט דערען הילפע ניכט דיא אינאבהענגיגקייט אנגארנס, זאנדערן דיא אינאבהענגיגקייט אטאליענס ערזיעלט ווערדען וועלל. איך לאדע עס גיכט וועלדען, דאס אנגארן אלס בלאסעס ווערקזייג, בענוטצט ווערדע. דאמיט מיט דעם בלוטע מיינער לאנדסלייטע אין פרעמדער שטאאט זיין ציעל ערייכט!" — נאפאלעאן ערווידערטע הייר: „זיא, מיין הערר, שפרעכען אלס אין דעכט קלוגער אונד עהרליכער שטאאטסמאנן. איך ווערע איך נעיגע בעריט, אהרעס וויאנשע צו גנוטשפרעכען אונד אינע ארמעע נאך אנגארן צו שיקען, אללין איין הינדערנים שטעהט מיר דא אים ווענע. אין אנגלאנד שטעהט נעמליך עטצט אין טאר- (האנזעוויעטיעס) מינסטעריאים אין דער שטעטע

דער רעגיערונג. דיעזעס גיבט וועהל צו, דאס אטאליען זיך פאן עסטערייכישען אבע בעפרייע; אללין דאס עסטערייך דורך אינע גלייכצייטיגע רעיאליזיאן אין אנגארן אנגנלך צערטרימערט ווערדע, ווירד דיעזעס קאנזערוואטיוע מינסטעריאים קיים צוגעבען. זאללטע אלזא אינע פראנצאזישע ארמעע אין אנגארן ערשיינען, זא מיסטע איך מיך דאריבער געפאסט מאכען, דאס אנגלאנד נעגען פראנקרייך דען קריעג ערקלערט. דאס איזט דער גרונד, וועהאלב איך אין אנגארן ניכט אפפענטליך אויסערטען דارف!" — קאשיטה ערקלערטע הייר, דאס ער נאך לאנדאן צוריקקעהרען ווערדע, אים דארט מיט הילפע דיינער פרייטרע דאס טאר-מינסטעריאים צו פאללע צו בריינגען. נאפאלעאן שטטעלטע צו דיעזער אויסערונג אונד גלייכזייטיג דען קאפפ, דא ער עס ניכט גלייבען קאننטע, דאס אין ארמער פלייבטלונג וויא קאשיטה דיא מאכט האבע, אין ענגלאנד אין מינסטעריאים צו שטרצען. קיריין דאריין שטאנד אין דער שפיטצע דער ענגלישען רעגיערונג ווייקלער אין לבעראלעס מינסטעריאים. וועלבעס וויא דאס הייטיגע גלאדסטאנע-מינסטעריאים פיר עסטערייך קיינע פיינדשאפטלכען געפיהלע האטטע. אלס קאשיטה וויע דער נאך פאריז קאם, דא זאגטע ער צו נאפאלעאן: „נון, מאעסטעט! זיא זינד אבערצייגט, דאס מיר דער מינסטער-שטרין אין ענגלאנד וא געלינגען וועט. זיא ערזעהען הייריים, דאס איך אלס אדמיר פלייבטלונג דאך מעכטיג פערבינדונגען האבע. נון גיבט'ס מעהר קיין הינדערנים. דאס אינע פראנצאזישע ארמעע אין אינגארישען באהען ערשיינט, איך פראגע אלזא, אב אינערע מאעסטעט הייצוענטשלאסען זינד, דא איך נור אין דיעזעס פאלל דיא רעיאליזיאן אין אנגארן אנלייט בעווערקשטעללינען ווירד!" — דא נאפאלעאן ענטצט וויע. דער אינע אינסטערע זאגטע. דאס ער נעמליך פיר דיעזען פאלל אינע קריעגס-ערקלערונג ווייטענס פיינדסען בעפיכטט — בייאך קאשיטה זיינע אינטערהאנדלונגען מיט דיעזעס שליינען אונד בעטרייבען נאפאלעאן גענצלך אב. ער וועללטע ניכט, דאס אנגארן זיין בלוט פערגיעסע, דאמיט נאפאלעאן אונד דער אטאליענישע קאننע וויקטאר ווערדע. אמגיעל אהרע צייעקע ערייכען וועללען. הייריין לייגטע עבען דיא גראסע קלוגהייט קאשיטה'ס, דער זיך זעלבסט פאן אינעם נאפאלעאן גיבט פאפפען לעם. — בייא געלעגענהייט ווערדען ווייר נאך מאנכע אינטערעסאנטע פינקטע אים דען שריפטען דיעזעס מערקווירדיגען מאننעס אינזערען לעזערן מיטטהיילען.

* (קיינע ווירדיגע-פערפאלגונגען אין רוסלאנד.) אינע פעטערסבורגער

רעטטונג דער יודען.

(54-טע פאר־זעטצונג.)

דער הייסטמאן פאן אפטבאך שטאנד וויא עי־שטארוס דא, דער פאפפיר קיינס־מאן, דער אין הוי־דעס שלאפטבוך אים אין לאיזע נעדעמפפט, ווער פאן דיי־זער שרעקליכען נאכריכט פארפליר בעשיים. ענדליך ראפפ־מע ער זיך אויף אונד שטיים אויننען פרכטעלינען שייא אים אונד רופ: „פטעער! ואנטס דיא דיא ווארהייט?"

דא פראגט נערהארד דיקסיننער אויף דען אننגליקלי־כען ننטהער צו אונד שפראך: „ننטהער! אויך איך האבע דאפאן נערהערט. דאס דער רישטער פרכטער אויף דאכ־פעלדען אין אדעלننגס פאיללין ننפאننגען הייבט; אבער איך וויאסטע ننכט, דאס עס דיننע שווייסטער וואר. ننטהער, דוא ווייסט, דאס אויך איך מיט דעם שוركען שוויאס אב־צוריننגען האבע. ווי וועللען וואפפען נאך דייטשלאנד צוريككערען אונד פרכטעللינג ראننע נערמען. דער קريننع איזט זא גוט וויא צו ننדע; דער פريننز ווירד אننס דען אב־שيد בעווילليننغ."

„ווئس אידר, ווא אننس מيننער ارمען שووئستير نووئرديغ, פטעער?" פראגטע ننטهار.

„אين אלטער דיننער דעם رئسستيرس (אننسووئرטעטע דער ننفراننتس), נאמننس הייريך באللין, דען ننין הערר אننننرننكستير ووئيتع ننفشلاننغ, האט זיך דיننער שووئستير אننننאممننغ אונד אئتس מיט אידر ننسفلاهرننغ."

„הא! (ريئع ننرهارد דיקסיننער) מيننننستووننغ ننغ־שאה עס, דאס דער שוركع דען אלטען הייريך שלוג, אונד

ننן ووئس איך אויך, וויא ווير דיننע שووئستير צו ننننغען דא־בען. הייريך באللין האט אינע אינننننغ מאכننטير, דיא אי־ننغ בוירגין אין „בייאנערע" ننהررئاططع דאס. דאررטען ووئرד ער דאס אننגלקליכע פרייللين ننבראכט האבען."

ننטهار פאן אפטבאך אונד ننرهارد דיקסיننער פראפען פאר דען פרننننغען פאן אראننغ. אונד נאפען אים אידرننן אכשرئ. דיننער ووئرדע אידننן אים זא ערנסט בעווילليننغ, דא דער קريننع דיننים ننדע ننننننغען ننننننغ; דענן אللע פאررئننغ ووئرדען צום פרעדען ننننننغ. דער קאننننغ פאן פרانקرייך האטטע דיننע ارمטע פערלאررننغ — אונד אויך קאننننغ קאיזר מוסטע, ننننننننغען דורך דיא פערהלننننننننغ, דאررئننغ פערننننننغ, דיא פאللننغ דיننننننغ דיننننننغ נאننننننغ אויنننننننن